

The background of the cover is a close-up photograph of autumn leaves. The leaves are in various shades of yellow, orange, and brown, with some green still visible. They are set against a dark, almost black background, which makes the colors of the leaves stand out. The lighting is dramatic, highlighting the veins and textures of the leaves.

Mozaiik

Dergisi

25-26
Ekim
Sayısı

DANIřMAN ÖĞRETMENLERİMİZ

Mehmet Tefik İř

İzzet Dalgıç

MOZAİK DERGİSİ EDITÖRLÜĖÜ

Baş Editör: *Ecrin Erbay*

Yardımcı Editör: *Hasibe Pala*

Yardımcı Editör: *Servet Çavdar*

YAZI DENETİM EKİBİ

Yazı Denetim Başkanı:

Hasibe Pala

Zeynep Sare řimřek

İpek Liya Ergen

YAZAR EKİBİ

Yazarlık Editörü:
Yavuz Emre Ayhan

TASARIM EKİBİ

Tasarım editörü:
Ecegöl Kayhan

Edanur Sağışmak

Begüm

Ecrin Erbay

Enes K.

Utku Özer

Ayşenur Akın

Doğa Pehlivan

İsmail Efe Karataş

Emir Yiğit Tuna

Elif Alpay

Yavuz Emre Ayhan

Ata Deniz Utku

Gizem Ecrin Elbi

Zeynep Kart

Anonim

Gökçe Veral

Erkan Doruk Yıldırım

Betül Ece Karadeniz

Zeynep Manisalı

Elif Ceren Çelik

Nisanur Doğan

Elif İrem Gökpınar

Çiğdem Bitim

**SOSYAL MEDYA
EKİBİ**

Ekip Başkanı:

Çınar Barış Çakıroğlu

İrem Atiye Dayan

Dilek Aysan

Ahmet Emir Tozlu

Burçak Karahisarlı

TANITIM EKİBİ

Ekip Başkanı:

Nurefşan Arı

Ecem Girgin

Bilgesu Kılınç

Salih Gökberk Doğrul

İÇİNDEKİLER

- 1**– *Filistin'in Gözyaşları*
- 3**– *Baki*
- 4**– *Tüm Suçlu Çocuklar Mı*
- 7**– *Masum*
- 8**– *Mahkum*
- 9**– *Bilinçli Meslek Seçimi*
- 10**– *Giderek Yok Oluyoruz*
- 11**– *Geçen Ayın Uzay
Haberleri*
- 18**– *Ağlamak Güçsüzlük
Mü*

20– *Turana Çağrı*

21– *Linux*

23– *Halide Edip Adıvar*

26– *Sensiz Bir Akşam*

27– *Fark Et Fark Yarat*

29– *Reşat Nuri Güntekin*

32– *Yapay Zeka*

34– *Kodlamanın Gelişimi*

37– *İki Devlin Karşılaşması*

Filistin'in Göz Yaşları

Aslında her şey 1948 yılında gerçekleşen Nakba (Büyük Felaket) ile başladı. Nakba olayında ilk olarak Arap birlikleri ile İsrail birlikleri arasında bir savaş gerçekleşti. Bu savaşı İsrail'in kazanması sonucunda bölgede yaşayan Filistinliler evlerinden sürgün edildi, köy ve kasabalar yakılıp yıkıldı. Ardından 14 Mayıs 1948'de İsrail Devleti kuruldu. İsrail'in bir devlet kurmak istemelerinin asıl sebebi ise "siyonizm" adını verdikleri bir milliyetçi ideolojisiydi. Siyonizm ideolojisi, Yahudi kutsal metinlerinde geçen "Arz-ı Mev'ûd" (Vadedilmiş Topraklar) adı verilen bölgede İsrail hakimiyetini sağlamayı hedefler. Bu bölge bugünkü İsrail, Filistin toprakları, Lübnan, Ürdün, Suriye'nin bir kısmı, Mısır'daki Sina Yarımadası'nın bir kısmı ve hatta Türkiye'nin güneyindeki bazı bölgeleri içerir. İsrailliler bu hedeflerine ulaşmak için yıllarca özellikle Filistinlilere çok büyük baskı ve işkenceler uyguladılar ve halen de uygulamaya devam etmektedirler. Bu olayların tarihsel gelişimini şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1967 Altı Gün Savaşı: İsrail'in Gazze, Batı Şeria ve diğer bölgeleri işgal etmesi.
- İntifadalar (1987-1993 ve 2000-2005): İsraillilerin baskısına dayanamayan Filistinlilerin ayaklanması.
- Oslo Anlaşmaları (1990'lar): Bir süre barış sağlansa da kalıcı barış sağlanamamıştır.
- İsrail'in Gazze'den Çekilmesi (2005): Yahudi yerleşkelerinin boşaltılması.
- Hamas'ın İktidara Gelmesi ve Abluka (2007): Gazze'nin düzenli aralıklarla saldırıya uğraması (örneğin 2008-2009, 2014, 2023).

Bu olaylar sadece siyasi sonuçlar doğurmamıştır, aslında Gazze'nin sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda gerilemesine hatta neredeyse durmasına sebep olmuştur. Binlerce insanın ölümüne, ailelerini kaybetmelerine, geceleri öperek uyuttukları evlatlarını sabah uyandıramamalarına sebep olmuştur. Atılan bombalar sadece binaları değil, binlerce insanın hayallerini de yıkmıştır.

Dünyanın bir yerinde her gün yüzlerce insan ölürken, geceleri bomba seslerinden uyuyamazlarken, açlıktan ve susuzluktan acı çekerlerken dünyanın başka bir yerinde -çok da uzak olmayan bir yerde- hiçbir şey yokmuşçasına hayatımıza devam ediyoruz. Dünyanın bir yerinde şehirler yakılıp darma duman edilirken, eğitim almak için zorlu mücadeleler verilirken başka bir yerde halimize şükretmeyip sürekli şikayet ediyoruz.

Dünyada birçok ülke bu duruma bir son verilmesi için çalışmalar yapıyor. Brezilya, Güney Afrika, İspanya, Fransa gibi birçok ülke Filistin'e destek verdiğini açıkça dile getirdi. Hepsi de İsrail'i boykot etmek için elinden geleni yapıyor. Çünkü bu durum bir ırk veya millet meselesi değil bu olay bir insanlık meselesi. Oradaki insanların haklarının korunması hepimizin sorumluluğunda. Kendi başımıza belki büyük işler yapamayız ama elimizden geleni fazlasıyla yapmalıyız. Çünkü bugün görmezden geldiğin o zulüm gün gelir kaderin olur.

-Begüm-

BAKİ

Dün gece gördüm seni rüyamda
Hayal olduğunu bilirdim,
Ah, saçları yelde gülbaharım...
Bilirsin bir tek sende bahtiyarım,
Bizdeki kuş sesini, batan güneşi
özledim.

Dalıp gidiyorum günün cemalinde
Aklım ise yine senin seyrinde
Şeytanın bile dilinde, vesveselerinde
O son on dakikayı bilen sevgilim...

Benzersiz rayihanı nasıl unuturum?
Şu gönül, bu beden senin mahkumun,
Mahmur gözlerine düşen ben mi mağrurum?
Yoksa bunlara sebep sen mi mazursun...

İçimdeki bu savaş hiç bitmeyecek
Tanrı bilir, bu ateş hiç sönmeyecek
Bu sevdaya benden kelim yetmeyecek
Benim toprağım senin canında kavrulur.
Yavaş yavaş sesinde, saçlarında savrulur...

Ecrin Erbay

TÜM SUÇLU ÇOCUKLAR MI?

Küçüklüğümüzde ailemiz bizleri büyütürken çokça kez bağırır ve yaptığımız kötü davranışları eleştirirlerdi. Bir bardağı kırdığımızda hemen bize bağırmaya, suçlu olduğumuzu sayıklamaya başlardı.

Peki, biz gerçekten suçlu muyduk?

Bardak örneğinde olduğu gibi bize sürekli suçlu ithamında bulunuldu veya yaptığımız hataların sorumlusu hep biz tutulduk.

Çünkü çocuktuk, saftık, temiz kalpliydik ve olayları anlamlandıramadığımız bir zamandaydık. O zaman yaptığımız hatalar aslında bizim öğrenim sürecimizin bir parçasıydı. Kısaca bizim öğrenim hayatımız aslında bebekliğimizde başladı. Anne ve babamızın bize öğrettiklerini uyguladık ve çoğu zaman onların davranışlarını kopyaladık. Annemizin kelimelerini taklit ettik, babamızın hareketlerini yapmaya çalıştık mesela. Bunlar biz çok çocukken yaptığımız davranışlardı. Bu zamanlarda aslında bize çok da kızmadılar. Çünkü çoğu davranışımız bilinçsizdi. Ancak bizim vücudumuz büyürken beynimiz ve aklımız da büyüdü. Artık bazı davranışları kendimiz yapabilmeye karar vermeye başladık.

Yaklaşık olarak 2,5-3 yaşlarına geldiğimizde kendimiz kararlar almaya ve bazı şeyleri yapmak için risk almaya başladık. En basit örnekle birkaç Lego parçasını bir araya getirerek yeni bir robot yapabilir bu yaşlardaki çocuk ya da bazı davranışlarını sorgulamaya başlar. Annesinin ne zaman uyuduğu, neden yaptığı gibi davranışlarını sorgular ve bunları kendi süzgecinden geçirerek davranışlarını oluşturmaya başlar. Bu aslında şu demek çocuk bireyler de bir şeyler yaparken ebeveynlerini kopyalarlar. Şu şekilde de açıklayabiliriz; bu yaşlardaki çocuklar öğrenilmemiş davranışları uygulamaya koyamazlar bunu yapabilecek kimse yoktur işin açığı. Hiçbir insan bilmediği, görmediği bir şeyi yapamaz. Şöyle düşünelim, hiç tenis oynamadığımızı ama adını duyduğumuzu. Bunun nasıl oynandığını görmedik ve bize kimse bununla ilgili bilgi vermedi. Ancak bizden tenis oynamamızı istiyorlar ve yapamayınca ya da yanlış bir atış yaptığımızda da kızıyorlar. Eğer empati kuracak olursak da çocukların da aynı şeyi yaşadığını göreceksiniz. Bu yaşlarda çocuklar da olayları bilmiyor ve anlamlandırmaya çalışıyorlar. Yani bir çocuk bardağı masadan kaydırduğunda ya

da yere attığında bunun sonucunu bilmeden yapar. Ebeveyn burada çocuğa kızarsa onun öğrenim sürecine müdahale etmiş olur. Bu da ileriki dönemlerde çocukta travmalara yol açar ya da ebeveynlerin sözünü dinlememeye başlar.

3-5 yaşındaki çocuklardan söz edecek olursak onlar artık daha büyükler ve doğru şeyi anlamış oldukları bir dönemdeler. Ebeveynlerinin söyledikleri şeyleri tam kavrarlar ve hiçbir detayı da atlamazlar. Bu yaşlar bu yüzden önemlidir. Çünkü ebeveynlerinin yaptığı her hareket ve söyledikleri her söz bu yaşlarda onların beynine aktarılır. Burada ebeveynlerin çok dikkatli olması gerekir çünkü çocuk yüksek bir öğrenme zamanındadır ve ebeveynlerin yapması gereken davranışlar vardır. Birincisi tutarsız davranmamaları gereklidir. Örneğin çocuklarının televizyon izlememelerini istiyorlarsa o zaman televizyonu kapatmalı ve de kendileri de izlememelidirler. Eğer çocuğa uyuması gerektiğini söyleyip kendileri televizyon izlemeye devam ederlerse çocuğun akli televizyonda kalır ve bu davranışın yanlış olup olmadığını tam kavrayamaz.

İkincisi ise çocuğa soyut olarak yapmaması gerektiği şeyleri söyledikten sonra somut olarak yapmamalıdır. Bunun en büyük ve güzel örneği de yalandır. Hiç kimse çocuğunun yalan söylemesini istemez ve çocuğuna da böyle tembihler ancak kimse bunu uygulamaya sokmaz. Bir annenin bir komşusuyla konuştuğunu düşünelim ve dün gece hakkında olmayan şeylerden bahsediyor. Çocuğunun önünde bu davranışı yaptığında çocuğun bilinçaltında "Ben sözlerime yalan karıştırabilirim." algısı oluşur. Bu davranışı çok küçüklükten kaptığı içinse büyüdüğünde daha büyük sonuçlar açığa çıkar.

Üçüncüsü ise baskıdır. Ebeveynler çocuklarına baskı kurdukları zaman ne olursa olsun ters teper. Ama bu demek olmuyor ki çocuğu tamamen salmalı, hiç karışmamalıyız. Bu da çok yanlıştır. Önemli olan yeterli miktar ve orta noktadır. Çok baskıya maruz kalmış çocuk yalancı ve kimlik kargaşası yaşayan bir bireye dönüşür. Çünkü en büyük zorluğu ailesinden, en güvendiği yerden, görmüştür. Yani bu çocuğun kendini koruma yöntemi olarak yalanı seçmesine sebep olacaktır. Herhangi bir suçlama ya da kendini kötü hissettiği bir durumdan sıyrılmak için bu yola başvuracaktır. Ayrıca insanlara olan güvenini kaybedecektir. Çünkü en çok güven vermesi gereken yapı onun fikirlerine saygı duymuyor ve görmezden geliyor.

Buraya kadar sadece ailenin eğitimi ile gelen çocuk 5-6 yaşından sonra okul eğitimi ve öğretimi de almaya başlayacak. Bu noktadan sonra çocuk daha da büyük olduğu için yavaş yavaş kendi başının çaresine bakmayı öğrenecek. Buraya kadar bir çocuğun öğrenim sürecine baktık. Peki, temelde bunları alan çocuk gelecekte nasıl olur?

Çocuk gelecekte de küçüklüğünde olduğu gibi ailenin yansıması olacak. Çünkü bahsedildiği gibi bir bebek doğduğunda dünyaya dair hiçbir şey bilmeden geliyor. Saf, temiz, bilgisiz. O yoğurulacak bir hamur adeta ve onu yoğuracak kişiler de ebeveynler. Yani insan kaç yaşına da gelirse gelsin ebeveynlerin verdiklerini hayatına yansıtmak zorunda. Biz mi suçluyduk peki? Bence hayır, biz suçlu değildik. Peki, tek suçlu ebeveynler mi? Hayır. Onları da günah keçisi yapamayız çünkü kimse onlara ebeveynlik eğitimi vermedi ve onlar da herkes gibi yoğrulmuş bir hamur. O yüzden hayatta suçlu aramayı bırakmalı ve kendimizi değiştirmeye odaklanmalıyız. Zincirin bir sonraki halkası da bizleriz. Poğaçı da yapabiliriz, yırtık katmer de açabiliriz.

MASUM

Ben senin yerine de severim seni.
Taşıdığında kardelen kokusunu
bahar yelleri,
İşte o zaman vazgeçer, dönerdim
geri
Geldiğim, artık bilmediğim karanlık
limanlara.

Bir gece hatırla beni, bak
pencerene.
Ansızın doğduysa ay, dinle sesini.
Ben ezelden beri severim seni,
Yüreği kardan ak, gözleri
kömürden kara sevgilim...

Ben öyle bir cesaret sana yar oldum.
Yolunu beklerken gül oldum,
soldum.
Her sazını, sözünü aşkıma yordum
Bir mum idim, söndüm seni
sevdiğimden beri...
Yüreğim sana kök saldı; dönemem
geri.

MAHKUM

Ah mazisi soluk malumum,
Ben senin sesine tutunurum.
Böyle alınır mı ahı mazlumun?
Dünya zalim,
Bense bir aşık; öyle bahtsız, öyle mahzun...

Gözlerindeki yıldız bahçelerini nasıl unuturum?
Her aklıma düştüğünde, saçlarından kayıyorum.

Tanrım, duy feryadımı!

Ben bir çift göze, bir nazlı söze mahkumum
Diyar diyar gezdim ama yine yalnız sana mecnunum...

ECRİN ERBAY

BİLİNÇLİ MESLEK SEÇİMİ

İnsan hedefleri doğrultusunda yaşar, hayatını hedeflerine göre şekillendirir ve bunlar için önemli adımlar atar. Meslek seçimi de insanın aldığı en önemli hedeflerdendir ve bu hedef doğrultusunda kararlar alır. Örneğin mesleğine uygun bir lise belirler ardından uygun bölümde okur ve bunları yaparken kendini de o meslek doğrultusunda geliştirmeye çalışır.

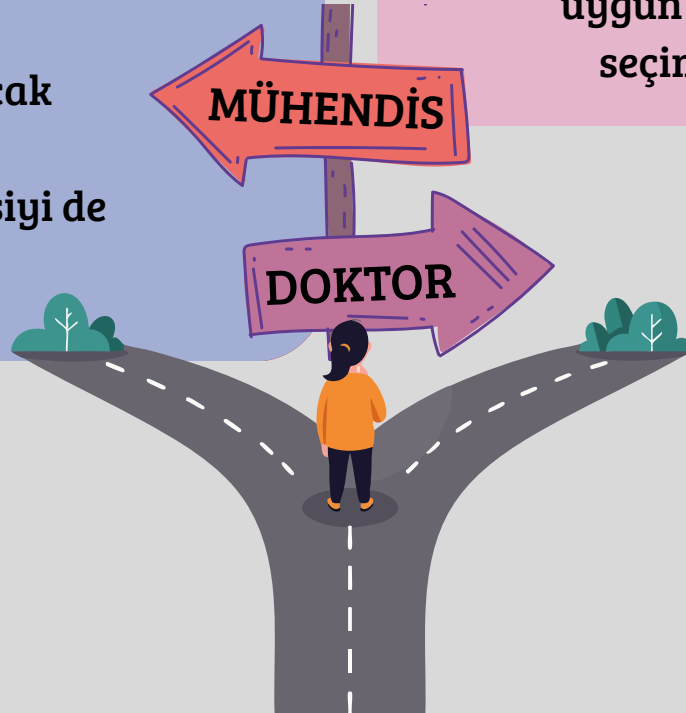
Birey okul çağından sonraki dönemin çok büyük çoğunluğunu seçtiği mesleği yapmakla geçirir. Bu yüzden insanın seçtiği meslekle mutlu olabilmesi yani mesleğini severek, hakkını vererek yapması çok önemlidir. Eğer kişi yeteneklerine ve ilgi alanlarına uygun meslek seçimi yapmazsa mesleğinde mutlu olamayacak ve bu durum kişinin başarısını da etkileyecektir. Hatta sadece kişiyi etkilemekle kalmayacak kişinin o mesleğinden yararlanan birçok kişiyi de etkileyecektir.

Örneğin bir doktoru ele alalım. Eğer doktor olmuş kişi bu mesleği istemeden seçtiyse ya da bilinçsizce bir seçim yaptıysa bu durum hem doktoru hem de hastaları etkileyecektir.

Günümüzde çeşitli sebeplerden ötürü insanlar ilgi ve yeteneklerine uygun meslek seçimi yapamayabilmektedir. Eğer bu durum bu şekilde devam ederse toplumsal bir felakete dönüşebilir. Örneğin tüm doktorların mesleğini sevmeyerek yaptığını düşünersek ülkemizde sağlık alanında çok büyük bir gerileme de beraberinde gelecektir.

Kısacası bilinçli bir şekilde meslek seçmek hem birey hem de toplum açısından büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla bizler bu sorumlulukları göze alarak ve ilgi, yeteneklerimize uygun hareket ederek meslek seçimi yapmalıyız.

Doğa PEHLİVAN

Giderek Yok Oluyoruz

Yok olduğunu sadece televizyonlardan gördüğümüz buzulların, nesli giderek yok olan hayvanların, artık kül olan ormanların hesabını kim verecek?

Bizim yüzümüzden azalan kaynakların gelecek nesillere yetemeyecek olmasının hesabını kim verecek?

Sen mi, ben mi, devletler mi, dünya mı, insanlık mı? Kim?

Belki de hepimiz sorumluyuzdur bu doğa sömürsünden... Belki de hiçbirimiz üzerimize almak istemiyoruzdur bu sorumluluğu...

Peki ya hepimiz tutsak dört bir ucundan başaramaz mıyız? Küçümsemeli miyiz kendi gücümüzü?

Herkes dünyaya karşı sorumluluğunu paslarken bir başkasına, kimse kendi görevini yerine getirmeden nasıl bekleyebiliriz doğanın kendi kendine düzelmesini?

Her gün yeni yapılar dikilirken, birçok orman alanı tahrip edilirken, havaya zehirli gazlar yayılırken haklıdır doğa bu iç çekişinde, bu başkaldırısında. Ona karşı değil de onunla, ondan destek alarak yaşamayı öğrenmeliyiz. Doğayı bir düşman değil bir dost gibi benimsemeliyiz.

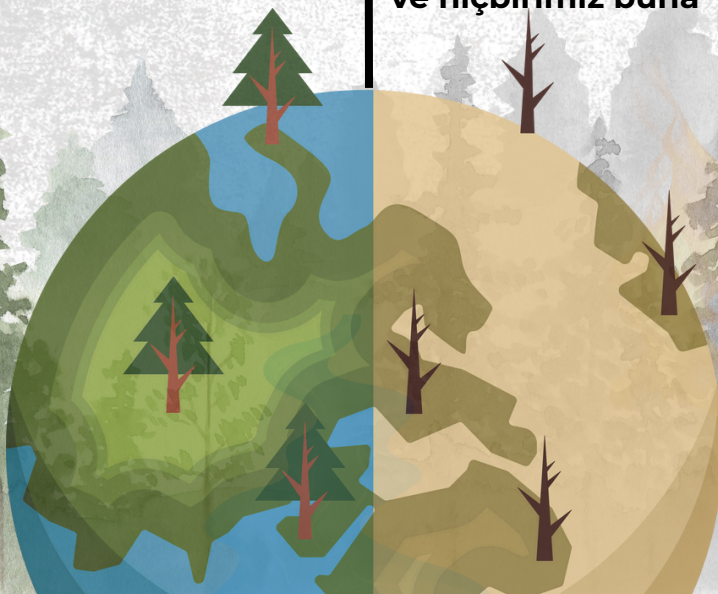
"Bunu sen ben mi yapacağız ki, ne etkimiz olacak ki yani?" diyorsunuzdur belki ama öyle görmemeliyiz kendimizi. Her gün günlük işlerde israf ettiğimiz su, besin, elektrik ve daha fazlasının doğaya etkisi o kadar fazla ki. Suyu, ışığı açık bırakmamamız; tasarruflu lamba kullanmamız ne kadar basit gözükse de aslında çok değerli. Ve düşünün ki bunları her gün binlerce, milyonlarca kişi yapacak. Ne kadar kaynak tasarruf edileceğini inanın hesaplayamayız bile.

Bu tasarrufu sadece sen, ben yapmayacağız tabii ki. Devletlerin, şirketlerin de bu işe el atması gerekiyor. Hatta en büyük pay onlara ait. Getirilmesi gereken binlerce yasa, düşünülmesi gereken binlerce konu ve imzalanması gereken binlerce belge var bu konu için.

Ama insanlar bilinçlendirilmedikçe ne yasalar gelse ne kanunlar çıksa bile bir arpa boyu yol gidemeyiz. İnsanları bilinçlendirmek, çevremizdeki insanların yanlışlarını onlara söylemek hepimizin sorumluluğunda.

Bu, bir günde ya da bir yılda olacak bir mevzu değil ama her geçen gün kaynaklarımızı kaybederken, bir geleceğin olup olamayacağı bile belli değilken bu yok oluşa bir son vermek için çabalamalıyız. Çünkü giderek yok oluyoruz ve hiçbirimiz buna "Dur!" demiyoruz.

Begüm

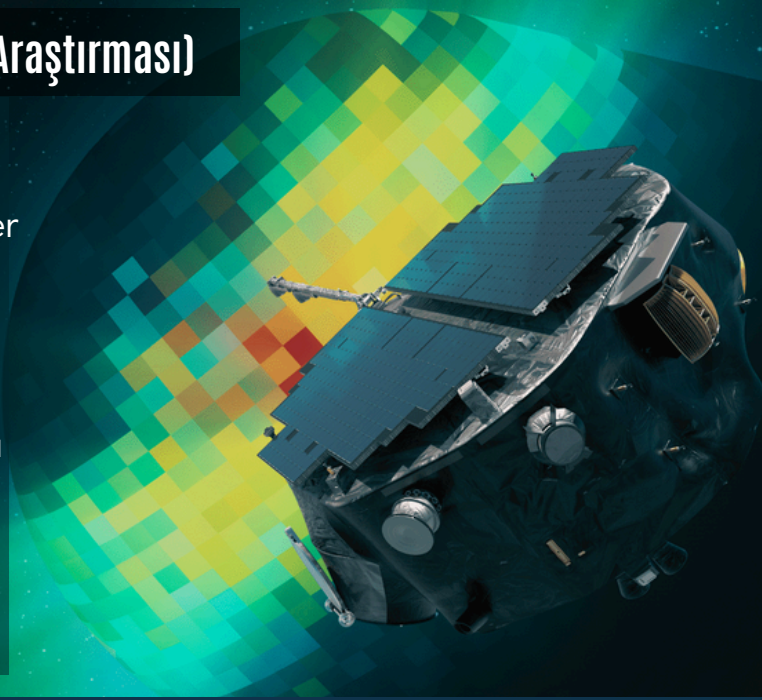
GEÇEN AYIN UZAY HABERLERİ

- IMAP (Yıldızlararası Haritalama ve Hızlandırma Araştırması)
- SWFO (Space Weather Follow On-Lagrange 1)
- AY VE MARS'TA BARINAK BULMANIN BİR YOLUNU BULMAK
- ARTEMİS
“Birlikte gidiyoruz.”
- JAMES WEBB UZAY TELESKOBU
- HUBBLE ŞAŞIRTICI BİR GALAKSİYİ YAKALADI

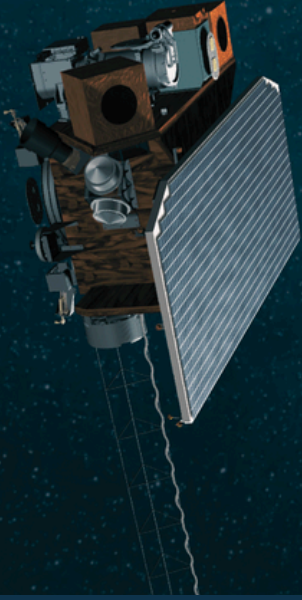
IMAP (Yıldızlararası Haritalama ve Hızlandırma Araştırması)

NASA; IMAP uzay aracını Güneş'in enerjisi ve parçacıklarının Güneş Sistemimiz etrafındaki devasa koruyucu bir uzay kabarcığı olan heliosfer ile nasıl etkileşime girdiğini incelemek için gönderdi. Ayrıca uzay havası, kozmik radyasyon ve bunların Dünya ile insan ve robot uzay araştırmacıları üzerindeki etkileri hakkındaki bilgilerimizi geliştirmek için bu aracı 24 Eylül günü Falcon 9 Roketi ile fırlattı. Dünya'dan yaklaşık bir milyon mil uzakta, Güneş'e doğru Lagrange Noktası 1 olarak bilinen bir konumda yörüngede olacak.

SWFO (Space Weather Follow On-Lagrange 1)

SWFO uzay aracı, uzay hava durumunu izleyecek ve güneş fırtınalarını önceden tespit ederek, potansiyel olarak yıkıcı uzay hava koşulları için erken uyarı sinyali görevi görecek ve Dünya'nın kritik altyapısını ve teknolojiye bağlı endüstrileri korumaya yardımcı olacaktır. SWFO-L1 uzay aracı, sürekli ve operasyonel uzay hava durumu gözlemleri için özel olarak tasarlanmış ve tamamen bu amaca adanmış ilk NOAA gözlemevidir.

AY VE MARS'TA BARINAK BULMANIN BİR YOLUNU BULMAK

NASA önce Ay'a oradan da Mars'a gitme projesini son sürat yürütürken astronotların Mars'ta nerede uzun süreli barınabilecekleri sorununu gidermek için şöyle bir yöntem geliştirdiler:

Araştırmacılar, 4,5 kilogramlık bir balyozla yüzlerce darbe indirerek Ay ve Mars'ta güvenli yeraltı yaşam alanları ve araştırma tesisleri olarak hizmet verebilecek yeraltı mağaralarını bulmak için bir yöntem denediler. NASA bilim insanlarının da yer aldığı ekip; saha deneylerini; gelecekteki kâşiflerin Dünya dışına yapacakları yolculuklarda karşılaşılabilecekleri manzaralara benzeyen Arizona, Flagstaff ve Kaliforniya, Tulelake yakınlarında gerçekleştirdi. Ekip, BT taramasına benzer bir yaklaşım kullandı; yere serilmiş metal bir plakaya vurmak, yüzeyin altında gizli yapılardan yansıyan sismik titreşimler oluşturdu. Araştırmacılar, bilinen lav tüpleri ve eski yeraltı lav akıntılarının bıraktığı mağaraların 125 metre yukarısındaki 420 fitlik (125 metre) bir hat boyunca her 3,3 fitte (1 metrede) tek bir darbeye testi tekrarladılar. Çalışma, bu yöntemin yeraltı mağaralarının varlığını ortaya çıkarabileceğini buldu.

ARTEMİS

“Birlikte gidiyoruz.”

Artemis Anlaşmaları; tüm insanlığın yararlanabileceği keşif, bilim ve ticari faaliyetleri kolaylaştıran güvenli ve şeffaf bir ortam vizyonunu ve ilkelerini özetleyen 1967 tarihli Dış Uzay Anlaşması'na dayanmaktadır. Bugüne kadar 56 ülke anlaşmalara katılmış olup, uzayda barışçıl ve müreffeh bir gelecek kurmaya kararlıdır. Önümüzdeki aylarda ve yıllarda daha fazla ülke, tüm dünyanın keşif ve buluş yolculuğumuzdan faydalanabilmesini sağlamak için Artemis Anlaşmaları'nı imzalayacaktır.“

NASA, Artemis görevini bu şekilde açıklamaktadır. Sağ taraftaki resim görevin logosunu belirtirken sol taraftaki resim ise göreve katılan ülkeleri gösterir. Görselde Türkiye'yi ne yazık ki göremiyoruz ama fark ettiyseniz uzay konusunda çok iddialı bir ülkeyi de göremiyoruz. Sizin için Rusya'nın bu göreve katılmayıp neler yaptığını araştırmaya çalıştım. Tahmin edersiniz ki pek fazla bilgi paylaşımı yok fakat Putin uzay alanında yakında çok önemli gelişmelerin olacağını söylemiş, 2030-2035 yılları arasında Çin ile beraber Ay'a bir nükleer enerji istasyonu kurmaya karar verdiklerini de duyurmuştur.

Şimdi Artemis Görevi'ne geri dönelim. NASA bu görevin açıklamasını yaparken “Ay'daki Amerikan varlığını sürdürmek için” ifadesini de kullanarak bu görev için seçecekleri astronotların “tamamen Amerikan” olduklarını da vurgulamıştır. Ne demek istediğimi anladığınızı varsayıyorum. İşte size bu görevle ilgili diğer bilgiler:

ARTEMİS GÖREVI BASAMAKLARI

Artemis I

Artemis I, Uzay Fırlatma Sistemi ve Orion uzay aracının Ay etrafındaki mürettebatsız uçuş testi.

Artemis II

Artemis II, Uzay Fırlatma Sistemi ve Orion uzay aracının Ay etrafındaki ilk mürettebatlı uçuş testi.

Artemis III

Artemis III, Ay'ın Güney Kutbu yakınlarındaki bölgeyi keşfetmek için ilk insanları gönderecek.

Artemis IV

Artemis IV, insanlığın ilk ay uzay istasyonunu, SLS roketinin daha büyük ve daha güçlü bir versiyonunu ve yeni mobil fırlatıcı olacak.

NASA bu görev için 10 yeni astronot adayı seçti. Amerika Birleşik Devletleri genelinden 8.000'den fazla başvuru yapıldı. Seçilen astronotların; sınıf, alçak Dünya yörüngesi, Ay ve Mars'a yönelik gelecekteki bilim ve keşif görevlerini destekleyen uçuş görevlerini hak kazanmadan önce yaklaşık iki yıllık bir eğitimi tamamlamaları gerekecek. İşte seçilen astronotlar:

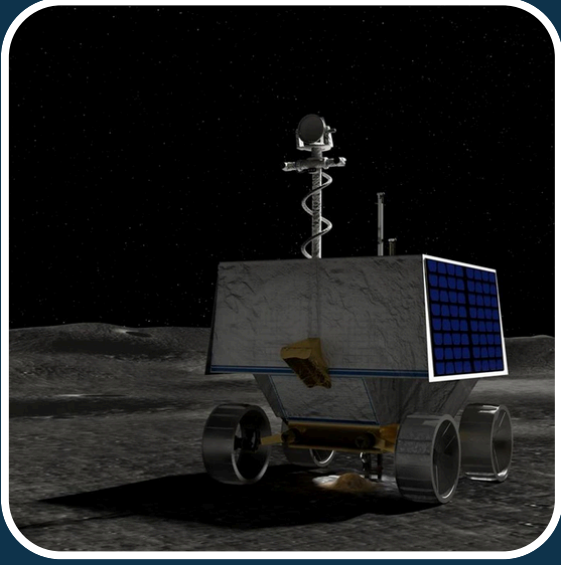
- Ben Bailey, 38 yaşında, ABD Ordusu'nda 3.Kıdemli Astsubay.
- Lauren Edgar, 40 yaşında, Jeolog (ABD Jeoloji Araştırması).
- Adam Fuhrmann, 35 yaşında, Binbaşı (ABD Hava Kuvvetleri).
- Cameron Jones, 35 yaşında, Binbaşı (ABD Hava Kuvvetleri).
- Yuri Kubo, 40 yaşında, Mühendislikten Sorumlu Kıdemli Başkan Yardımcısı (Electric Hydrogen).

- Rebecca Lawler, 38 yaşında, Test Pilotu (United Airlines).
- Anna Menon, 39 yaşında, Kıdemli Mühendis (SpaceX).
- Imelda Muller, 34 yaşında, Anestezi Uzmanı (Johns Hopkins Tıp Fakültesi).
- Erin Overcash, 34 yaşında, Yarbay Yardımcısı (ABD Donanması).
- Katherine Spies, 43 yaşında, Uçuş Test Mühendisliği Direktörü (Gulfstream Aerospace).

NASA Geçici Yöneticisi Sean Duffy, Houston'daki ajansın Johnson Uzay Merkezinde düzenlenen törende, 2025 astronot adayı sınıfını karşıladı. "Yeni nesil Amerikalı kâşifleri ajansımıza davet etmekten onur duyuyorum! 8.000'den fazla kişi başvurdu. Bu ülkenin her köşesinden bilim insanları, pilotlar, mühendisler ve hayalperestler. Bugün burada oturan 10 erkek ve kadın, Amerika'da nereden başlarsanız başlayın; kararlı bir hayalperestin başarabileceklerinin, hatta uzaya gitmenin bile sınırı olmadığı gerçeğini temsil ediyor," dedi Duffy. "Birlikte keşiflerin Altın Çağı'nın kapılarını aralayacağız."

NASA; Artemis kampanyasının bir parçası olarak Washington, Kent merkezli Blue Origin'e, Ay'ın Güney Kutbu bölgesine bir keşif aracı gönderme seçeneğiyle birlikte bir CLPS (Ticari Ay Yüğü Hizmetleri) görev emri verdi. NASA'nın VIPER (Uçucu Maddeleri Araştıran Kutup Keşif Aracı); Ay yüzeyinde buz gibi uçucu kaynakları arayacak, Ay ve Mars'ta gelecekteki keşifleri desteklemek için bilimsel veriler toplayacak.

"NASA, Ay'ın her zamankinden daha fazla alanını keşfetmede dünyaya öncülük ediyor ve bu teslimat, Ay yüzeyinde uzun vadeli bir Amerikan varlığını desteklemek için ABD endüstrisinden yararlandığımız birçok yoldan sadece biri," dedi NASA Vekili Sean Duffy. "Gezici aracımız; Ay'ın Güney Kutbu'nun aşırı çevre koşullarını keşfedecek, astronotlarımız için gelecekteki iniş alanlarını bilgilendirmek ve Ay'ın çevresini daha iyi anlamak için küçük ve sürekli gölgede kalan bölgelere seyahat edecek. Bu; Amerika'nın uzaydaki geleceğine liderlik ettiği şu dönemde, uzun görevlerde insanlığı ayakta tutmak için önemli bilgiler sağlayacak."

CLPS görev emrinin toplam potansiyel değeri 190 milyon dolar. Ay'ın Güney Kutbu bölgesine ulaştırmak üzere bu yılın ilerleyen zamanlarında fırlatılması hedefleniyor.

JAMES WEBB UZAY TELESKOBU

2021'de fırlatılan bu teleskobun görevini basitçe hatırlatmak gerekirse görevi dünyadan baktığımızda karanlık gibi gözüken bölgelerde aslında ne olduğunu gözlemlemektir ve bu görsel de onun yayımlanan son fotoğrafıdır.

NASA'nın James Webb Uzay Teleskobu, Samanyolu galaksimizdeki en büyük ve aktif yıldız oluşum bölgesi olan Y B2 moleküler bulutunda renkli bir dizi büyük yıldız ve parıltıyan kozmik tozu ortaya çıkardı.

Webb'in Y B2 görüntülerinin en dikkat çekici yönlerinden biri, karanlık kalan kısımlardır. Uzayın ironik bir şekilde boş görünen bu bölgeleri, aslında o kadar yoğun gaz ve tozla doludur ki Webb bile içlerini göremez. Bu kalın bulutlar, gelecekteki yıldızların ham maddesi ve henüz parlamak için çok genç olanlar için bir kozadır.

HUBBLE ŞAŞIRTICI BİR GALAKSİYİ YAKALADI

Bu NASA/ESA Hubble Uzay Teleskobu görüntüsünde NGC 2775 galaksisi yer alıyor. ESA/Hubble ve NASA, F. Belfiore, J. Lee ve PHANGS-HST Ekibi tarafından bulundu.

NASA/ESA Hubble Uzay Teleskobu'ndan alınan bu görüntü, kategorize edilmesi zor bir galaksiyi gösteriyor. Söz konusu galaksi, Yengeç takımyıldızında 67 milyon ışık yılı uzaklıkta yer alan NGC 2775. NGC 2775; eliptik bir galaksiyi andıran, gazdan yoksun, pürüzsüz ve belirgin olmayan bir merkeze sahip. Ayrıca sarmal bir galaksi gibi düzensiz yıldız kümeleriyle dolu tozlu bir halkaya sahip. Hangisi: Sarmal mı, eliptik mi, yoksa hiçbiri mi?

NGC 2775'i yalnızca tek bir açıdan görebildiğimiz için kesin bir şey söylemek zor. Bazı araştırmacılar; yıldız ve tozdan oluşan tüylü halkası nedeniyle NGC 2775'i sarmal bir galaksi olarak sınıflandırırken, diğerleri onu merceksi bir galaksi olarak sınıflandırıyor. Merceksi galaksiler, hem sarmal hem de eliptik galaksilerin ortak özelliklerine sahiptir.

Gökbilimciler, merceksi galaksilerin tam olarak nasıl oluştuğundan emin değiller ve merceksi galaksiler çeşitli şekillerde oluşabilir. Merceksi galaksiler, diğer galaksilerle birleşen veya yıldız oluşturan gazları büyük ölçüde tükenip belirgin sarmal kollarını kaybetmiş sarmal galaksiler olabilir. Ayrıca başlangıçta eliptik galaksiler gibi görünmüş ve daha sonra etraflarında bir disk oluşturacak şekilde gaz toplamış da olabilir.

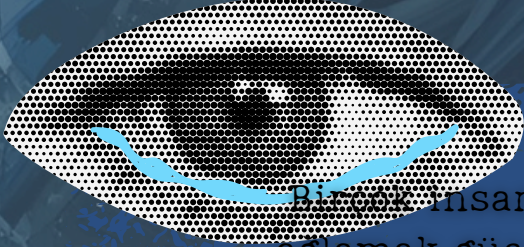
Çoğu gökbilimci NGC 2775'i pıhtılaşmış sarmal bir galaksi olarak sınıflandırır. Pıhtılaşmış sarmal galaksilerin genellikle "tüylü" veya gevşek bir şekilde sarmal kollar oluşturan yıldız "püskülleri" olarak tanımlanan, iyi tanımlanmamış, kesikli kolları vardır.

KAYNAKÇA

<https://tr.euronews.com/tag/roscosmos>
<https://www.nasa.gov/>

YAZAN: ZEYNEP KART

AĞLAMAK GÜÇSÜZLÜK MÜ?

Birçok insan toplum içinde ağlamaktan çekinir, utanır. Aslında ağlamak güçsüzlük değil duygularımızın açığa çıkma biçimidir.

Ben toplumun içinde ağlamaktan utanmıyorum, ağlamamı saklıyorum ama çoğu insan yanında biri ağladığında bunu “ayıp” olarak nitelendiriyor. Çünkü bunun güçsüzlük, eksiklik olduğuna kanaat getiriyorlar. Açıkçası ben ağlayan insanın bu eylemden sonra daha da güçlendiğine inanıyorum. Bence bu bir kabullenıştır. Ben bir sorunu, sıkıntıyı kabul ederken genelde ağlarım, ağladıktan sonra ise bunu kabul etmiş bir ben olurum.

Bazı anlarda her şey çok zor geliyor ve bunu engellemek mümkün değil maalesef. Bu anın da nerede geleceğini hiç bilemiyoruz. Yani bunu biz seçemiyoruz, o zaman bu an toplum içinde geldiğinde niye “ayıp” olarak nitelendiriliyor? Bize öğretilen budur çünkü. Toplumun görüşüne göre güçsüzlük gösterilmez ve ağlayan kişi dayanıksızdır, güçsüzdür. Bunu değiştirmek bizim elimizde ama yeni jenerasyon, yeni nesil – nasıl söylemek isterseniz- denilen kesimde olan biz bunun için çaba harcamıyoruz bu geleneği, düşünceyi sürdürüyoruz. Ben en azından bunun güçsüzlük, ayıp olmadığını biliyorum ve çevremdeki herkese de bunu söylüyorum. Birçok kişi kamusal alanlarda ağlayanlara garip bakmak yerine gidip derdini sorsa ne kaybeder? Ama hiçbir şey yapmıyoruz. Ben bunun değişmesini istiyorum. Ağlayan insana garip bakmayalım, gidip ona “Nasılsın?” diye soralım, bunu normalleştirelim, bencil olmayıp kendi dünyamız dışındaki insanlara da tepki gösterelim istiyorum.

Umarım bu yazıdan sonra az da olsa bakış açınızı değiştirebilmişimdir. Ben bu yazıyı okuyup geçmenizi istemiyorum, bundan sonraki hayatınızda ağlayanı, derdi olanı önemseyip onun yanında olmanızı bekliyorum. Evet, belki sizi tanımıyorum. Bunu okuyan kişiyi bilmiyorum, konuşmadım. Belki şu an "Ben ağladığımda kimse yanımda yoktu." diyorsundur. İnan pek çok kişinin yoktu çünkü sandığımız kadar duyarlı değiliz. Ama sence sana yardım etmiş olsalardı kötü mü olurdu? Hayır, olmazdı. Bu yüzden sen onların yanında ol, ağlamanın güçsüzlük göstergesi değil normal, insani bir durum olduğunu göster. Hayatında bakış açını değiştirebildiysem çok mutlu olurum çünkü bu yazıyı bunun için yazdım. Ağlamaktan korkma, bu eksiklik değil. Gülmek ne kadar normalse ağlamak da o kadar normal.

Edanur Sağışmak

Turan'a Çağrı

Anadolu'dan bütün Türklere sesleniyor, bir nidadır
Dinleyin vakit epey dar
Bir yandan içinde bir hüznün var
"Ey kardeşler, özünüze dönün" diyor

Her geçen gün benliğimizi yitiriyoruz.
Benliğimizi yitiriyoruz demektir ki: Ölüyoruz
Yolun başında Türk milleti varken
Şimdi sanırsın ki farklı millet;
Özbek, Kazak, Türkmen

Yayıldık cihanın dört bir yanına
Olur tabii bazı farklar aramızda
Cihangirliğin bedelini ödemeyelim ayrılıkla
Birleşmeliyiz çabuklukla
Kandaşlarına yabancılaştırmaktan ürk!
Yolun başından beri bir adımız var, o da Türk
Azer, Kırgız dediğin Türk'ün birer boyu,
Sanma ki farklı millet ikisi de Türk soyu

Özüne dön kandaşım, yay şu sözlerimi:
Anlasa şunu tüm Türk soyu,
Farklı millet değil ki Türk'ün her boyu
Diğer engelleri aşarız kolayca
Varırız elbet ki Turan yurduna
Doludizgin gideriz Kızıl Elma'ya!

-Ata Deniz Utku

AYNH

LINUX

Linux nedir?

Sanılanın aksine Linux'un kendisi bir işletim sistemi değil, bir temeldir. Bu temeli ev yapan, yani işletim sistemi haline getiren, "dağıtımlar"dır. Birçok dağıtım vardır. Ve bunlardan da temel olanlar vardır. En büyükleri: Debian, Arch, Red Hat Enterprise Linux, SUSE... Ve türeyenler vardır: Fedora, Ubuntu, Pardus...

Dağıtım nedir?

Az önce bahsettiğim gibi Linux bir temel, teknik terimiyle "çekirdek"dir. Bu çekirdek bilgisayarın donanımı ve yazılımı arasında köprü işlevi görür. Dağıtım; çekirdek ile grafik arayüzü, uygulamaları, paket yöneticisini ve dokümantasyonu birleştirir; bilgisayarı kullanıcının kullanabileceği bir hale getirir. "Temel" dağıtımlar hakkında hızlıca bir özet geçelim:

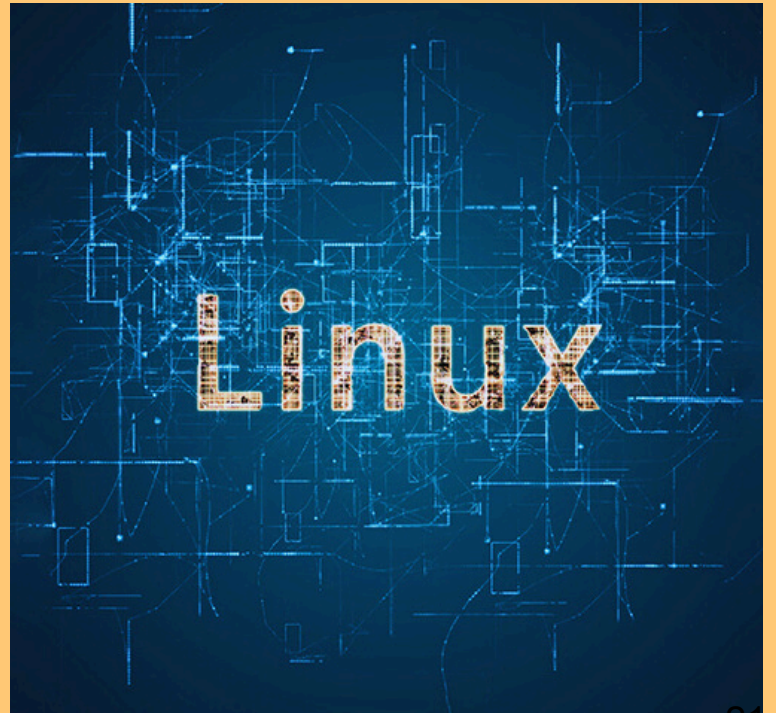
Arch:

Özellikle kendi haliyle kullanması en zor olan temel dağıtımdır. Öncelikle kurulumu sürekli sonraki tuşuna basılabilen bir kurulum değil çünkü kurmak için komut yazmanız gerekir. Bu zorluğun getirisi de en özgür dağıtımdır. Çoğu masaüstü ortamı ve pencere yöneticisinin en iyi çalıştığı, "Arch User Repository" adı verilen paket yöneticisiyle öğrendiğiniz zaman en hızlı uygulama kurmayı yarayan ve her şeye sizin karar verdiğiniz bir dağıtım. Çünkü her şeyi komutla kendi elinizle kurmanız lazım. Ancak zorluk kurulumla bitmez çünkü kendi temel ayarları yoktur. Bir uygulama için gerekli bir ayar lazımsa bunu internetten araştırıp elinizle ayarı yapmalısınız. Ancak kendisinden türeyen dağıtımlarda bu sıkıntılar azalır çünkü onların kendi ayarları ve kurulum ekranları vardır.

Debian:

En kullanıcı dostu temel dağıtımdır. Kendi hali ve kendisinden türeyen "Ubuntu" ve "Linux Mint"; internete bakma, ödev yapma gibi basit işlerde kullanması en kolay olanlardır.

Red Hat Enterprise Linux

İsmindeki “enterprise” kelimesinden de anlaşılacağı üzere kurumsal bir dağıtımdır. Banka sunucularında, veri merkezlerinde ve kritik sistemlerde kullanılır. Resmi olarak abonelik temellidir. Ev kullanımı için tavsiye edilmez ancak kendisinin “öncül” dağıtımı Fedora evde kullanma şansınız vardır. Yine de her sürüm resmi olarak 13 ay desteklendiği için sürekli güncelleme yapılmalıdır. “Öncül” dememin sebebi ise Red Hat Enterprise Linux’e gelecek güncellemeler önce ona deneme amaçlı gelir. Topluluğun kararlı olduğunu düşündüğü güncellemeler Red Hat Enterprise Linux’e eklenir.

Suse

Yine kurumsal bir dağıtımdır. Ancak SUSE sadece sunucular değil, aynı zamanda normal çalışan bilgisayarlarında da kullanılabilir. YaST, Zypper gibi araçları ile çalışanların işini kolaylaştırır. RHEL Fedora ilişkisine benzer olarak “öncül” openSUSE sürümü vardır.

Masaüstü Ortamı Nedir?

Masaüstü ortamı, iki tür grafik arayüz içinden kullanması kolay olmalıdır. Windows ve MacOS’e benzer sürümleri vardır. Kişiselleştirmesi kolaydır.

Pencere Yöneticisi Nedir?

Pencere yöneticisi, iki tür grafik arayüz içinde kullanması zor olmalıdır. Genel olarak Arch Linux ve Fedora gibi biraz daha teknik dağıtımlarda kullanılır. Arch’a benzer olarak her ayarı elinizle yazmanız gerekir.

Paket Yöneticisi Nedir?

Paket yöneticisi; Linux tabanlı bilgisayarlarda uygulama yükleme, güncelleme ve silme gibi şeyleri kontrol eder. Komut satırından komut ile kullanılabilecekleri gibi grafik arayüzü olanlar Google Play Store, App Store, Microsoft Store gibi uygulama adını yazıp indirme tuşuna basarak da kullanılabilir.

EDEBİYATIN AYDIN KADINI: HALİDE EDİP ADIVAR

Türk edebiyatının ve düşünce tarihinin en güçlü kadın figürlerinden biri olan Halide Edip Adıvar, kalemiyle ve düşünceleriyle öne çıkan bir yazardır.

Halide Edip Adıvar, 1882 yılında İstanbul'da doğmuştur. Babası Ceyb-i Hümayûn kâtiplerinden Mehmet Edip Bey, annesi Fatma Bedrifem Hanım'dır. Çok küçük yaşta annesini kaybeden Halide Edip, babası yeniden evlendiği için zaman zaman bir Mevlevi olan ve ileride sanat hayatı üzerinde de etkileri görülen anneannesinin yanında kalmıştır. Onun terbiyesiyle yetişmiş, Türk gelenek ve göreneklerini ondan öğrenmiştir.

Halide Edip Adıvar çok küçük yaşlarda, bir Rum'un idare ettiği anaokuluna verilmiştir. 1893 yılında Amerikan Kolejine başlamıştır. Daha önce, dedesinden doğudaki Osmanlı-Rus savaşlarının hikâyelerini dinleyen, Battal Gazi ve çeşitli halk hikâyeleri ile hayal gücünü zenginleştirmiş bulunan Halide Edip burada da İncil ve İngilizce kitaplar üzerine dikkatini yoğunlaştırmıştır. Bir süre koleji bırakmak zorunda kaldığında günlerini babasının evinde Kur'an, Arapça, Farsça ve musiki dersleri alarak geçirmiştir.

1899'da yeniden Amerikan Kolejine devam etmeye başlayan Halide Edip, evdeki özel öğretimini de sürdürmüştür. Devrin tanınmış şahsiyetleri olan Rıza Tevfik'ten Türk edebiyatı ve felsefe, Salih Zeki'den matematik, Şükrü Efendi'den de Arapça dersleri almıştır. Bu hocaların ve onlardan almış olduğu derslerin kişiliği üzerinde büyük etkisi olmuştur. Türk kültürü ve halk edebiyatını sevmesinde Rıza Tevfik'in vermiş olduğu edebiyat ve felsefe dersleri etkili olurken, Salih Zeki'den aldığı dersler sayesinde de pozitif ilim düşüncesi kazanmıştır.

1901 yılında kolejini bitirmiş ve aynı yıl hocası Salih Zeki ile evlenmiştir. Bu evlilikten 1903'te ilk çocukları Ayetullah, on altı ay sonra da Zeki Hikmetullah dünyaya gelmiştir. Bir süre çocuklarını büyütmek ve yetiştirmekle meşgul olmuştur.

1908 yılında II. Meşrutiyet'in ilanından sonraki günlerde başta Tanin gazetesi olmak üzere Mehasin, Musavver Muhit ve Resimli Kitap gibi çeşitli dergilerde fikri, edebi, toplumsal ve zaman zaman da siyasal yazılarıyla dikkati çekmeye başlamıştır. İlk yazılarını "Halide Salih" imzasıyla yazmıştır. Yazdığı yazılar sebebiyle 31 Mart Vakası'dan sonra çocuklarıyla Mısır'a gitmiştir. Birkaç hafta Mısır'da kaldıktan sonra İngiltere'ye giden Halide Edip, 1909'da olayların yatışması sebebiyle yurda dönmüş ve Dârülmuaallimât'ta pedagoji öğretmenliğine tayin edilmiştir. 1911'de Salih Zeki'nin ikinci defa evlenmesi üzerine ondan ayrılmıştır. Bu tarihten sonraki yazılarını "Halide Edip"

Biz senden razıyız.

imzasıyla yazmıştır. İlk dönemlerdeki yazılarında daha çok kadın ve çocuk eğitimi üzerinde durmuştur. 1911'de modernleşmeye başlayan Türkiye'de kadınların da toplum hayatında etkili olmaları amacıyla Teali-Nisvan Cemiyeti'ni kurmuştur.

1911-1912 yıllarında Türk Ocağı çevresinde Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu ve Hamdullah Suphi'nin de içinde bulunduğu Türkçülük faaliyetlerine katıldı; Türk Yurdu dergisinde çeşitli yazıları yayımlandı. Balkan Savaşı sırasında Teâlî-i Nisvân Cemiyeti'nin kurduğu hastanede hemşirelik ve hastabakıcılık yaptı. 1913'te Kız Mektepleri müfettişliği görevinde bulundu. 1914'te I. Dünya Savaşı başladıktan sonraki günlerde yine bazı hastanelerde fiilen hastabakıcılık yaptı. 1916'da Halide Edip, Cemal Paşa'nın daveti üzerine Suriye'ye gitmiştir. Lübnan, Beyrut ve Şam'daki okullarda incelemeler yapmıştır.

1917'de Suriye'deyken daha önce okuldan tanıdığı ve aile doktorluklarını da yapmış olan Doktor Adnan Adıvar ile evlendi. I. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru Cemal Paşa'nın Suriye cephesinden geri çağırılması üzerine, o da İstanbul'a döndü. 1918'de Darülfünun Edebiyat Fakültesinde Batı edebiyatı müderrisliğine tayin edildi. 16 Mayıs 1919'da İzmir'in Yunanlar tarafından işgal edilmesi üzerine İstanbul'da Fatih, Üsküdar ve Sultanahmet'te düzenlenen protesto mitinglerine konuşmacı olarak katıldı. Bu mitinglerden özellikle Sultanahmet mitinginde yapmış olduğu konuşma halk üzerinde etkili oldu ve bir çeşit ulusal kahraman haline geldi. 1920'de bu defa İstanbul'un işgali üzerine işgal kuvvetlerince tevkif edileceğini anlayınca Adnan Bey'le birlikte oldukça güç şartlar altında Anadolu'ya geçerek fiilen Milli Mücadele'ye katıldı. Sakarya Savaşı'ndan sonra cephe gerisinde hastanelerde hastabakıcılık yaptı. Bu arada Hilali ahmer adına Ankara'da düzenlenen çeşitli toplantılara katıldı, kadınlara konuşmalar yaparak Milli Mücadele'yi cephe gerisinde destekledi. Eylül 1922'de, Yunanlıların Batı Anadolu'dan kaçarken yakıp yıktıkları köy ve kasabalarda zulme uğrayan halkın durumunu yerinde tespit etmek üzere kurulan Tetkik-i Mezalim Komisyonunda Yakup Kadri ve Yusuf Akçura ile birlikte çalıştı. Milli Mücadele'deki hizmetlerinden dolayı kendisine önce onbaşı, daha sonra başçavuş rütbesi verildi.

Ankara'da gerekli haberleri temin edip Anadolu Ajansı'nın kurulmasında rol oynayan Halide Edip, Hâkimiyet-i Milliye gazetesi için de haber sağladı. O yıllarda Ankara'da İngilizce okuyan ve konuşan nadir insanlardan biri olduğu için Atatürk'ün yakınındaki bir kişi olarak Ankara'ya gelen her yabancı gazeteci ve siyasetçiye rehberlik edip çevirmenlik yaptı. 1921 yılının Mayıs ayı sonlarında Eskişehir'e hasta bakıcı olarak gitti. Savaş sürecinde cephelerde, Kızılay hastanelerinde görev yapan Halide Edip, Yunanlıların ülkeden çekilirken yaptıkları hasarı tespit için kurulan Tedkik-i Mezâlîm Komisyonunda Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve Yusuf Akçura ile de çalıştı. 16 Aralık 1922'de Dr.

Adnan'ın, Hariciye Vekâleti İstanbul mümessili olarak görevlendirilmesi üzerine İstanbul'a döndü.

Halide Edip 1924'te eşi Adnan Adıvar'la birlikte Viyana'ya geçti. Daha sonra dört yıl Londra ve on yıl da Paris'te kaldı. Fransa'nın Sorbon, İngiltere'nin Cambridge ve Oxford Üniversitelerinde konferanslar verdi. 1932'de Colombia Üniversitesi tarafından Amerika'ya davet edildi. Burada Yale, Michigan, Colombia Üniversitelerinde çeşitli konferanslar verdi. 1935'te Mahatma Gandhi tarafından Hindistan'ın sosyal durumu üzerine araştırma yapması için Hindistan'a davet edildi.

1939'da Türkiye'ye dönen Halide Edip Adıvar, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesine İngiliz Edebiyatı Profesörü olarak tayin edilmiştir. 1950 yılında, İzmir'den milletvekili seçilinceye kadar bu görevi sürdürmüştür. 1954'de Cumhuriyet gazetesinde "Siyasi Vedaame" başlıklı bir yazı yayımlayarak milletvekilliğinden ayrılmıştır. 1955'de eşi Adnan Adıvar'ı kaybeden Halide Edip Adıvar, yeniden profesörlüğe dönmüştür ancak son yıllarını sürekli rahatsızlıklar içinde geçirmiştir. 9 Ocak 1964'te geride birçok eserini bırakarak dünyaya gözlerini kapatmıştır.

Halide Edip Adıvar; Ateşten Gömlek, Vurun Kahpeye, Sinekli Bakkal ve Handan gibi birçok önemli eseri edebiyatımıza kazandırmıştır. Eserlerinde kadın kimliğini, özgürlük arayışını ve milli mücadele ruhunu büyük bir duyarlılıkla işlemiştir. Halide Edip Adıvar; düşünceleriyle, eserleriyle Türk edebiyatının aydın yazarlarından biri olarak her zaman hatırlanmaya devam etmektedir.

GİZEM ECRİN ELBİ

Sensiz Bir Akşam

Yine bir sabahta yürüyorum, yokluğun kasvetiyle.
Adım seslerim yankılanıyor sokağın sessizliğinde.
Gözyaşlarım kaybolurken yağmur birikintilerinde,
Bu gönül nasıl dayansın titrerken senin özleminle?

Tenha bir mahallenin anılarını süslenmiş bir noktasında,
Oturuyorum sabahın uğramadığı yağmurlu akşamlarda.
Her geçen gün daha da varıyorum farkına
Çok uzağız, hayatın en güzel olduğu sabahlara.

Duygularım, gidişinle anılara gömülmüş
Senin için yanan kalbim küle dönmüş.
Ben bir sarhoş, aşkından yola düşmüş
En başından beri kader bana küsmüş.

Enes K.

Fark Et, Fark Yarat

Beş duyu organımızdan biri olan göz bildiklerimizin %80'ini öğrenmemizi sağlar. Çevremizi tanımamızı sağlayan gözlerimiz yaşamımızın devamı için önemli bir yere sahiptir. Görmeden yaşamayı hayal etmek bile zordur. Bir de doğuştan bu uzvunu hiç kullanamamış ve kullanamayacak kişileri düşünün. Renkleri, dünyayı, ailesini hatta kendisini bilmeyen birini. Günde karşısına sayısız engel çıkarken, insanlar kendisine acınası bir varlıkmişçesine yaklaşırken hayatta kalmayı nasıl başardığını düşünün.

Her gün bulunduğu alanlarda bilgilendirmeler sadece yazıyla veya görselle açıklandığından kendi başına hareket edemiyor. Marketten istediğimiz ürünü almak, asansörde doğru tuşa basmak bizim basit gördüğümüz ama onların çok zorlandığı işlerden sadece birkaçı. Oysa onların yaşamlarını kolaylaştırmak, yaşam kalitelerini arttırmak çok basit. Ürünlere sadece yazı değil Braille alfabesiyle yazılmış yönergeler de eklenmesi bizim için küçük onlar için büyük bir adım.

F

ark etmeden yürüyüp geçtiğimiz açık çukurlar, yanlış park edilmiş araçlar, taşınmış tabelalar vb. onlar için büyük bir risk kaynağı. Yönetmelikte bulunduğu halde binalara görme engelli bireyler için sarı bantların yerleştirilmemesi onlara saygıyı bile esirgediğimizin bir kanıtı. Doğuştan görme engelli bireyler dünyayı anlamlandırmaya çalışırken, sonradan görme yetisini kaybedenler düştüğü çukurda tutunacak dal ararken onları desteklemeliyiz.

B

elki ileride çeşitli teknolojiler geliştirilir de yukarıda bahsettiğim sorunlar çözülür. Fakat insanlar bilinçlenmedikçe görme engelli bireyler hep toplumdan soyutlanmış halde yaşayacaklar. Peki, bunu hak ediyorlar mı? Onlar da bu toplumun bir üyesi. Yüksek standartlarda yaşamaya en az bizim kadar onların da hakkı var. Türkiye’de 2023 yılı verilerine göre görme engelli birey sayısı 215 bindir. Yani sayıları azımsanamayacak kadar fazladır. Bu rakama rağmen ülkemizde görme engelli bireylerin yaşamını iyileştirmek için yapılan çalışmalar oldukça azdır. Yapılan çalışmalar da geniş kitleye ulaştırılamadığından kapsamlı alan geliştirmeleri yapılmamaktadır.

B

ize düşen onlara yardımcı olabileceğimiz her alanda yardım etmek ve yaşamlarını iyileştirmeye çalışmaktır. Çünkü toplum olarak gelişmek istiyorsak kendimizi, çevremizdekileri geliştirmeliyiz. Onlar karanlıkta değil, biz onları karanlıkta bırakıyoruz. Empati gücümüzle birlikte yaşayabileceğimiz bir dünya oluşturabiliriz.

Begüm

Reşat Nuri Güntekin

Reşat Nuri Güntekin, 25 Kasım 1889 tarihinde İstanbul'da doğmuştu. Babası askeri tabip Nuri Bey, annesi Kars valisi Yaver Paşanın kızı Lütfiye Hanım'dır.

Babasının memuriyeti sebebi ile eğitimine farklı okullarda devam etmiştir. İlk öğrenimine İstanbul Üsküdar Selimiye Mahalle Mektebinde başlamıştır. Babasının tayini sebebi ile Çanakkale'ye taşınmış ve ilköğrenimini burada tamamlamıştır. Ortaöğrenimine Çanakkale İdadisinde başlamış sonrasında Galatasaray Sultanisinde ve İzmir Saint Joseph Frerler Mektebinde devam etmiştir.

Reşat Nuri Güntekin, eserlerinde daha çok Anadolu insanının sorunlarından bahsetmiştir. Kendi duygularını da yine bu eserlerinde işlemiştir. Türkçeyi yalın bir şekilde kullanmıştır. Milli Edebiyat Döneminde önemli bir yeri olan "Çalığışu", "Yaprak Dökümü" ve "Anadolu Notları" gibi eserlere imza atmış bir Türk roman, öykü ile oyun yazarıdır. Biraz "Çalığışu" romanı hakkında bilgi vermek gerekirse: Çalığışu Romanı ilk olarak 1922 'de İkdem gazetesinde tefrika edilmiştir ancak Reşat Nuri'nin daha sonra bazı eserlerini sahneye uyarlanmış, tiyatroya da uyarlanmasına izin vermiştir. Çalığışu da yıllar içinde defalarca tiyatroya ve sinemaya uyarlanmıştır ama ilk yazılışında tiyatro oyunu değil, romandır.

Güntekin'e akciğer kanseri teşhisi konulduktan sonra tedavisi için Londra'ya gitmiş ve orada 7 Aralık 1956 tarihinde hastalığına yenik düşerek hayata gözlerini yummuştur.

Reşat Nuri Güntekin'in Bazı Eserleri

REŞAT
NURİ
GÜNTEKİN

BÜTÜN ROMANLARI

Çalığışu

İNKILAP

REŞAT
NURİ
GÜNTEKİN

BÜTÜN ROMANLARI

Acımak

İNKILAP

REŞAT
NURİ
GÜNTEKİN

BÜTÜN ROMANLARI

*Kan
Davası*

kitapvudu.com

REŞAT NURİ
GÜNTEKİN

BÜTÜN ESERLERİ 13

Gökyüzü

İnkılâp
Kitabevi

REŞAT
NURİ
GÜNTEKİN

BÜTÜN ROMANLARI

*Yaprak
Dökümü*

İNKILAP

REŞAT
NURİ
GÜNTEKİN

BÜTÜN ROMANLARI

*Kavak
Yelleri*

İNKILAP

REŞAT
NURİ
GÜNTEKİN

BÜTÜN ROMANLARI

*Akşam
Güneşi*

İNKILAP

REŞAT NURİ
GÜNTEKİN

BÜTÜN ESERLERİ 5

*Anadolu
Notları
I-II*

İNKILAP

YAPAY ZEKA NASIL ÇALIŞIR VE ASLINDA NEDİR?

Yapay zeka hayatımıza girdiğinden beri hayatımızın karar verme, bazı işleri gerçekleştirme gibi pek çok alanında nasıl davrandığımızı değiştirdi. Öğretmenler için materyal hazırlama kaynağı olarak kullanılırken öğrenciler içinse ödevleri yaptırabilecekleri bir şey olarak görüldü. Aynı zamanda yazılım mühendisleri gibi pek çok mühendisin de işini kodlama alanı gibi alanlardaki yetkinlikleriyle kolaylaştırıp hızlandırdı. Hayatımıza gireli birkaç yıl olmuş olmasına rağmen halen daha yapay zekanın basit seviyelerde olduğu ise tartışılmaz bir gerçek olarak önümüze çıkıyor.

Çoğunlukla yapay zeka dendiğinde akla kendi başına konuşabilen, kendi düşünceleri olan, bilinçli ve otonom bir dijital cisim geliyor. Akıllara tam olarak bu gelmese bile, hemen hemen insanların çoğu yapay zekanın bu noktaya geleceğine inanıyor. Ancak bu düşüncelerin doğru veya yanlış olup olmadığını anlamak için yapay zekanın nasıl çalıştığını ele almamız lazım.

Yapay zeka makinelerin ve bilgisayar programlarının insan zekasını taklit edebilmesini amaçlayan teknolojiler bütünüdür diyebiliriz. Yapay zeka deneyimlerle öğrenir ve pattern'ları (örüntüler) analiz edip geniş veri birikimlerinden yararlanarak kararlar verir. Tabii ki de yapay zekayı insanların önüne geçiren özelliği ise bunu insanların hayal bile edemeyeceği bir hızda gerçekleştiriyor olmasıdır.

Yapay zekanın öğrenme yollarına gelecek olursak yoğun bir şekilde kodlama yapmakla gelişmediği söylenebilir. Massive Data Sets adı verilen medikal kayıtlardan müşteri alışveriş geçmişlerine kadar içeren veri birikimleri sistemi besler. Intelligent Algorithms adı verilen algoritmalar ise bu verileri sürekli kendi içinde döndürüp hangi bileşenlerin en iyi sonucu oluşturduğunu öğrenmeyi amaçlar. Feedback Loops adı verilen sistem sayesinde ise sistemin kendi hatalarından öğrenmesi amaçlanır ve her etkileşimde biraz daha gelişmesi sağlanır. Buna örnek olarak OpenAI'nin ChatGPT'sinde veya Google'ın Gemini'sinde yapay zekanın verdiği cevabın yanında bulunan “Bu yanıtı beğendim/beğenmedim” tarzı seçenekler verilebilir. Ancak örneğin ChatGPT'de kullanıcılarla yapılan her konuşmadan yeni bir şey öğrenilmesi gibi bir durum söz değildir, bu durum ancak bu “Generative AI”ların (fotoğraf, yazı, görsel oluşturabilen yapay zeka) LLM'lerine (Large Language Model) verilerin eklenmesiyle gerçekleşebilir. Bu soruyu zaten ChatGPT'nin kendisine de sorduğunuzda benzer bir cevap alırsınız. Tüm bu yöntemler yapay zekanın kendi başına, adım adım insanlar tarafından kodlanması gerekmeden tahminler yapmasını, olaylar hakkında kavrama yapmasını ve verilere dayalı eylemlerde bulunmasını sağlar.

Yapay zekayla ilgili duyduğunuz diğer şeylerin arasında ise General AI adı verilen yapay zeka bulunuyor olabilir. Bu “şey”in tam açılımı Artificial General Intelligence'dır ve aslında insan seviyesinde yapay zeka olarak düşünülebilir. Yalnız öyle bir insan düşünün ki, pek çok kompleks probleme saniyeler içerisinde cevap verebiliyor. Bu durum, tabii ki de hepimizin hayalindeki insanlaşmış yapay zekaya sahip olan robotları temsil ediyor ancak bu seviye günümüzde yalnızca bir düşünce ürünü olarak mevcut. Ancak yine de pek çok büyük yapay zeka şirketinin bu konuda araştırmaları var ve hatta bu yapay zeka türünün şimdide bile var olduğunu savunan düşünceler de var. Lakin yine de yapay zekanın dünyayı ele geçirmesinden korkmanın şuan için ve hatta önümüzdeki 10-15 yıl için bir anlamı yok, rahat olabilirsiniz.

Kodlamanın Gelişimi- Bir Teknoloji Hikayesi

Kodlama artık her yerde karşımıza çıkan bir beceri. Bilgisayarlarla konuşmanın yolu oldu, işleri kolaylaştırdı. İlk makinelerden bugünün akıllı sistemlerine kadar meraklı insanlar bu işin peşinden gitti. Hadi kodlamanın hikâyesine karmaşık ama keyifli bir yolculukla bakalım:

1. Erken Dönem Makineler- İlk Denemeler

Her şey 19. yüzyılda Charles Babbage'ın icatlarıyla başladı. Delikli kartlar vardı, veriler o kartlarla işleniyordu. Ada Lovelace adında bir kadın, Bernoulli sayılarını hesaplayarak tarihe geçti. Makinelere bir şey öğretme fikri o zaman doğdu. 1940'lara gelindiğinde ENIAC sahneye çıktı. Devasa bir makineydi, kablolarla çalışıyordu. Kullanmak sabır isterdi ama o dönemde büyük bir devrimdi.

2. Programlama Dillerinin Ortaya Çıkışı

1950'lerde işler değişmeye başladı. Makine dili çok karışıktı, anlayan azdı. Derken Assembly geldi, ardından Fortran ve COBOL ortaya çıktı. Bilim insanları ve iş dünyası bu dillerle bilgisayarı daha kolay kontrol etmeye başladı. Sonra C dili geldi; güçlü, esnek, her işe yarayan bir dil. Kodlama artık sadece uzmanların değil, herkesin ilgisini çeken bir uğraş oldu.

3. Yazılımın Yayılması

1980'lerde bilgisayarlar evlere girmeye başladı. Apple II, IBM PC derken teknoloji hızla yayıldı. BASIC diliyle gençler kendi oyunlarını yazdı. Microsoft ve Apple büyüdü. Açık kaynak projeler, mesela Linux, insanların kendi yazılımlarını paylaşmasına yol açtı. Kodlama artık sadece firmaların işi olmaktan çıktı, meraklı herkesin eline geçti.

4. İnternetin Etkisi

1990'larla birlikte internet geldi ve her şeyi değiştirdi. HTML, CSS ve JavaScript sayesinde web siteleri hayatımıza girdi. Artık kod sadece bilgisayarda değil, internette yaşıyordu. İnsanlar forumlarda birbirine yardım ediyor, GitHub gibi yerlerde birlikte projeler yapıyordu. WordPress gibi sistemlerle site kurmak çocuk oyuncağı hâline geldi. Kodlama gerçekten evrensel bir dil oldu.

5. Yapay Zekâ Dönemi

21. yüzyıla gelince yapay zekâ sahneye çıktı. Python, veri analiziyle ve öğrenen sistemlerle öne çıktı. TensorFlow gibi araçlar yenilikler getirdi. “Düşük kod” veya “kodsuz” platformlar ortaya çıktı, artık herkes uygulama yapabiliyordu. Ama hâlâ bu sistemleri geliştirmek için uzmanlar gerekiyordu. Kodlama artık sadece teknik değil, aynı zamanda yaratıcı bir beceri hâline geldi. Gelecekte ne olacağını kimse tam bilmiyor ama bir şey kesin: Kodlama durmayacak.

İKİ DEVİN KARSILASMASI:ANKARA SAVAŞI

*

*

*

Ankara Savaşı, 20-28 Temmuz 1402 tarihleri arasında Timur ve Yıldırım Bayezid'in karşılaştığı ve tarihe damgasını vuran bir savaştır. O dönemin iki büyük gücü olan Büyük Timur Devleti ve Osmanlı Devleti tarih boyunca konuşulacak olan bir savaş yapmıştır diyebiliriz. Çünkü bu savaş, hem iki Müslüman devlet arasında yapılan en büyük savaşlardan biridir hem de Osmanlı Devleti'ni 11 yıllık bir duraklama/alçalma dönemine sokacak kadar güçlü etkileri olan bir savaştır.

YILDIRIM BAYEZİD:

Osmanlı'nın 4. padişahı olan I. Bayezid, 1360 yılında Edirne'de doğmuştur. Bayezid, çocukluğundan itibaren iyi bir eğitim almıştır. Şehzadelik dönemi Kütahya'da geçmiştir. Babası I. Murat, Germiyanogulları Beyliği'nin topraklarını gelin çeyizi olarak almak için Germiyanogulları Beyi Süleyman Şah'ın kızı Devlet Hatun'u oğlu Bayezid'e almıştır. Babası Kosova'da şehit edilince Bayezid padişah olmuştur.

Bayezid'in ilk uğraştığı şey, beyliklerin çıkardığı ayaklanmalardı. Beyliklerin birçoğu Karamanoğulları Beyliği'nin etrafında toplanmıştı. Bayezid, ilk başta Sırlardan yardım almak için Sırp prensesi Olivera ile evlendi. Daha sonra Anadolu'ya geçen Bayezid, beyliklerin hepsini zapt etmiş, üstüne başka topraklar da ele geçirmiştir. Ardından gözünü Batı'ya çevirmiştir.

Balkanlardaki devletler rahat durmuyordu. Bunu gören Bayezid, ilk önce Balkan prenslerini ülkesinde toplantıya davet etti. Ama yine de rahat durmayan Balkanlara seferler düzenledi. Selanik'i ele geçirdi. Salon, Neopatras gibi şehirleri de fethetmiştir. Ayrıca Kral Şişman'ı yakalatarak öldürdü.

Bayezid, İstanbul'u almak için çok çaba sarf etmiştir. Ancak Macarlar ve Venedikliler, ani fetihlerden sonra ittifak kurarak bir Haçlı ordusu oluşturmuştur. Niğbolu'ya kadar gelen Haçlı ordusunu duyan Bayezid, hemen İstanbul kuşatmasını kaldırarak Niğbolu'ya gitmiş ve Haçlıları büyük bir yenilgiye uğratmıştır. Daha sonra Bizans kralı Manuel ile Bayezid anlaşma yapmıştır. Bu antlaşmaya göre İstanbul'a bir Türk mahallesi kurulacak, bir cami inşa edilecek ve bir kadı yerleştirilecekti. Bu arada Karamanoğulları yine rahat durmuyordu. Karamanoğlu Alaaddin Bey, Osmanlı'ya düşmanca tavırlar sergiliyordu. Bunun üzerine Bayezid, Karamanoğulları'nın üzerine yürümüştür. Alaaddin Bey, Konya Kalesi'ne kapandıysa da yakalanıp öldürülmüştür. Konya ve Karaman da Osmanlı topraklarına katılmıştır. Daha sonra da Timur belası ortaya çıkmıştır.

TİMUR:

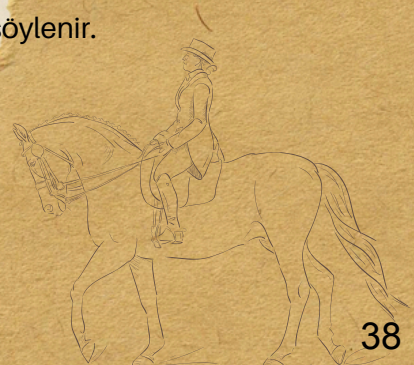
8 Nisan 1336 yılında Keş yakınlarındaki Hoca Ilgar köyünde doğdu. O doğduğu sırada Çağatay Hanlığı çökmek üzereydi. 1361 yılında adından ilk kez söz ettiren Timur, Çağataylar ve Moğollar arasındaki çatışmalara katıldı ve sürekli saf değiştirdi. 10 yıl sonra kendisine birçok müttefik bularak Semerkant'ta tahta oturdu. Timur, Horasan'a gitti ve TogaTimurlular ile Serbedarileri ele geçirdi. Daha sonra Timur, Toktamış Han'ın Altın Orda Devleti'nin başına geçmesini sağladı. Ancak Toktamış Han ona karşı çıkmaya başladı. İkisi de Azerbaycan'ı istiyordu. Oğlu Miran Şah'ı Toktamış Han'ın üzerine gönderdi. Toktamış Han'ın askerleri geri çekildi. Daha sonra doğuda Semerkant'a saldırınca Timur oraya gitti ve Toktamış Han'ı büyük bir yenilgiye uğrattı. Sonra İran bölgesine geri döndü. Bir sürü yer fethetti. Daha sonra Bağdat'a giren Timur; Memluk, Karakoyunlular, Akkoyunlular, Karamanoğulları ve Kadı Burhaneddin devletlerine elçi gönderip itaat etmelerini istedi. Sonra kuzeye yürüdü. Ama Memluk Sultanı'nın gönderdiği elçiyi öldürdüğü haberi geldi. Daha sonra Osmanlı, Memluk, Altın Orda ve Kadı Burhaneddin Devletleri Timur'a cephe aldı. Timur bu sırada Gürcistan'da birçok yer fethetti. Sonra Bir şehrinin Toktamış Han tarafından yağmalandığını öğrenince hemen oraya gitti. Toktamış Han ağır bir yenilgiye uğradı ama yine de kaçmayı başardı. Bunun üzerine Timur, Altın Orda Devletini tamamen yıkmak için bir sürü faaliyet yaptı. Daha sonra Semerkant'a döndü. Çin üzerine yürümeye karar verdikten sonra aniden fikrini değiştirip Hindistan'a gitmeye karar verdi. Hinduların birçoğuna ağır kayıplar verdirtti. Sonra yine Semerkant'a döndü. Dörtlü ittifak bu sırada tamamen çökmüştü. Çünkü Kadı Burhaneddin ve Memluk sultanı ölmüş, Altın Orda Devleti yıkılış sürecine girmişti.

Timur bundan faydalanmaya karar verdi. Timur, Anadolu'da bazı yerleri fethedince Yıldırım Bayezid ile Timur arasında mektuplaşmalar oldu. Burada birbirine meydan okuyan iki büyük lider arasında savaşa zemin hazırlandı.

ANKARA SAVAŞI:

Birbirlerinin üzerine yürüyen iki devlet, Çubuk Ovası'nda karşı karşıya geldi. Bayezid'in ordusu 70-80 bin kişi iken, Timur'un ordusu 150-200 bin kişilikti. Üstüne bir de Bayezid'in ordusu piyade askerlerden oluşurken, Timur'un ordusu atlılardan ve fillerden oluşuyordu. Çok büyük bir savaş oldu. Bir gün süren bu savaşta, bazı Anadolu Beylikleri Timur'un tarafında savaşa girdi. Üstüne üstlük bazı Osmanlı birlikleri de Timur'un tarafına geçti. Bazıları geri çekilmeyi istese de Bayezid buna karşı çıktı. Savaşta Osmanlı çok kayıp verdi. En sonunda Timur, Yıldırım Bayezid'i esir aldı ve Osmanlı savaşı kaybetti. Bu, Osmanlı'nın kaybettiği ilk savaşı. Aynı zamanda ilk kez bir Osmanlı padişahı esir alındı. Ve de Osmanlı Devleti böylece 11 yıl sürecek olan bir Fetret Devri'ne girmiş oldu.

Timur, Bayezid'i esir aldıktan sonra onu yanında gezdirerek Anadolu'yu işgal etti. Aynı zamanda Avrupa devletlerine onların yenemediği Osmanlı'yı yendiğine dair haberler gönderdi. Bu durumlara çok üzülen Bayezid, esir olarak öldü. Bazı kaynaklarda yüzüğünün taşındaki zehri içerek öldüğü de söylenir.

KAYNAKÇA

[https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/600/Halide-Edip-Ad%C4%B1var-\(1882-1964\)](https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/600/Halide-Edip-Ad%C4%B1var-(1882-1964))

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adivar-halide-edip> <https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2014/11/20141128.pdf>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-file/17905>
<https://uskudar.edu.tr/halide-edib-adivar>

https://en.wikipedia.org/wiki/Artificial_general_intelligence <https://csuglobal.edu/blog/how-does-ai-actually-work>